

Carlos Saavedra keek mij verbaasd aan toen ik hem vroeg of hij tijdens de schaakolympiade van 1978 in Buenos Aires iets gemerkt had van een boycot, zie mijn column 'Bloed aan het schaakbord'. Hij vertelde me dat Buenos Aires bol stond van de spanning maar dat was omdat er sprake was van een dreigende oorlog van Argentinië met Chili. Het zag er naar uit dat deze oorlog elk moment uit kon breken vanwege een diepgaand conflict tussen beide landen over het Beagle kanaal. Het Internationale Gerechtshof in Den Haag had een besluit genomen dat door de Argentijnse junta van Videla verworpen was hetgeen wapengekletter tot gevolg had gehad.

Orestes Rodríguez, Iván Morovic, Silvino García, Miguel Quinteros (bron: Carlos Saavedra)

Carlos vertelde me dat alle relevante schaaklanden, waaronder vijftien uit Latijns-Amerika, in Buenos Aires aanwezig waren. Hij was er als handtekeningenjager. Van de handtekeningen van Latijns-Amerikaanse schakers die hij in Buenos Aires verzamelde heb ik er vier uitgekozen.

De meest linkse handtekening is van de Peruaan Orestes Rodríguez. Zijn naam deed me 'De Koning' (1987) van J.H. Donner weer eens uit mijn boekenkast halen. In een hilarische stuk met als titel 'Johannes Donner' bespreekt Hein Donner de naam Johannes die in zijn paspoort staat en waaronder hij op Cuba bekend staat. Donner schrijft dat hij zich voor zijn naam in het geheel niet schaamt. Zijn naam doet, volgens Donner, niet onder voor een ander – of het moest zijn voor, u raadt het al, Orestes Rodríguez. In Buenos Aires kreeg Orestes Rodríguez voor zijn score van acht punten uit tien partijen aan het eerste bord de zilveren medaille. Goud was er voor de fonkelnieuwe Zwitser Viktor Korchnoi en brons voor de Zweed Ulf Andersson.

De tweede handtekening van links is die van de vijftienjarige Chileen Iván Morovic. Hoe zouden Iván en de rest van de leden van het Chileense team zich in het hol van de Argentijnse vijand gevoeld hebben? Het moet voor hen een bizarre ervaring geweest zijn om te schaken in een land dat elk moment hun eigen land aan kon vallen. Chili eindigde onder Argentinië-A maar bleef Argentinië-B, dat het in de onderlinge match versloeg, in de eindrangschikking voor.

De tweede handtekening van rechts is die van de Cubaan Silvino García die een bronzen medaille aan het eerste reservebord verwierf. Tussen alle rechtse dictaturen in Zuid-Amerika was het communistische Cuba eind jaren zeventig de vreemde eend in de bijt. Cuba kent felle voor- en tegenstanders. Hein Donner was een overtuigd aanhanger van de Cubaanse revolutie en beschrijft in 'Johannes Donner' zijn zeer leerzame bezoek aan de Varkensbaai, niet ver van Cienfuegos. Donner: 'Zeventig maal intervenieerden de Verenigde Staten (VS) de laatste honderd jaar gewapenderhand op het Latijns-Amerikaanse continent – het laatst nog in 1965 in Santo Domingo, maar op 17 april 1961 werd een invasielegertje met bebloede koppen (in de Varkensbaai) teruggeslagen. Het strand is nog slechts bevolkt door krabben en slakken, met een enkel wrak als blijvend monument in de zee, maar wat een rijkdom aan betekenissen!' Die onbeteugelde adoratie van het Cubaanse regime van Fidel en Raúl Castro is ook in Latijns-Amerika niet ongewoon. Cuba is voor velen hier hét bastion tegen de VS imperialisten. 'Als Cuba valt, valt de rest!' stelde een van mijn Boliviaanse vrienden. Dat Cuba een linkse dictatuur is nemen vrijwel alle landen in Latijns-Amerika op dit moment voor lief. Het imperium van de duivel, het ruikt er naar zwavel volgens Hugo Chávez van Venezuela, is de Verenigde Staten.

De zwierige meest rechtse handtekening is van de Argentijn Miguel Quinteros, die in Buenos Aires, net als Miguel Najdorf en Oscar Panno, niet meespeelde in het Argentijnse team omdat hij niet aan het Argentijns kampioenschap, de enige kwalificatiewedstrijd voor de olympiade, meegedaan had. Quinteros speelt een hoofdrol in 'Johannes Donner'. Tijdens het Capablanca toernooi van 1972 speelde Donner in Cienfuegos (honderd vuren) op Cuba één partij waar hij zeer tevreden over was en dat was zijn partij tegen Quinteros. Donner: 'Enkele ogenblikken nadat mijn tegenstander zijn dertigste zet gedaan had, viel het licht uit. Met een zucht werden de honderden vuren van Cienfuegos gedoofd en zaten we met z'n allen in het pikdonker. Ook iemand met een zwak ontwikkeld inbeeldingsvermogen, Tim Krabbé bijvoorbeeld, zou op dat moment de diepe zin begrepen hebben: een kermend afwenden van het gelaat van de ganse natuur zelve van de zware zonde die mijn tegenstander met zijn laatste zet begaan had. ... Wat te doen? ... Om tien uur 's avonds zou verder gespeeld worden.

Miguel Quinteros en Isabel Hund (1984)

Ik wist dat deze regeling mijn tegenstander om zeer bepaalde redenen uiterst onaangenaam was. Quinteros is een jonge man van 24 jaar. Hij heeft die malle zwarte kijkers en dat ongedisciplineerde krulhaar waar bepaalde vrouwen – helaas niet de lelijkste – zo verzot op zijn. De vorige avond had ik hem in de bar gezien met een onbehoorlijk mooie. Ze was weliswaar niet dezelfde waarmee ik hem een paar dagen eerder had gesignaleerd – die met die grote mond en dat kleine neusje – maar wel had zij dezelfde uitdrukking op het gezicht: onbeteugelde adoratie. Het leek mij waarschijnlijk dat Quinteros voor tien uur 's avonds geheel andere plannen had dan het spelen van een partij schaak met Johannes Donner.' In 'De Koning' is te lezen hoe Donner er in slaagt zijn verloren staande partij te winnen en na afloop van de partij iets zegt dat hij nog nooit gezegd heeft na het winnen van een partij. Hij zegt: 'Sorry.'

Dankzij bemiddeling van het Vaticaan werd een oorlog tussen Argentinië en Chili afgewend. In 1984 werd een vredesverdrag over het Beagle kanaal tussen beide landen gesloten. Dit laat onverlet dat Chili nog altijd een moeizame relatie heeft met zijn drie burens Bolivia, Peru en Argentinië en het ziet er niet naar uit dat daar snel verandering in zal komen, zie de laatste link.

De Latijns-Amerikaanse pikorde in Buenos Aires 1978 (65 deelnemende landen): Argentinië (17; zonder Najdorf, Panno en Quinteros), Cuba (18), Mexico (21), Colombia (23), Brazilië (27), Chili (29), Paraguay (32), Venezuela (34), Uruguay (37), Dominicaanse Republiek (38), Peru (42), Guatemala (48), Ecuador (51), Bolivia (52), Puerto Rico (56).

Schaakolympiade Buenos Aires 1978. Zie: olimpbase.org/1978/1978fa.html

Bloed aan het schaakbord, Hans Meijer, 23-11-13. Zie: svpromotie.nl/Senioren/uploads/ColumnHM24112013.pdf

Het Beagle kanaal conflict. Zie: en.wikipedia.org/wiki/Beagle_conflict

Bolivia en de Zee, Hans Meijer. Zie: deleunstoel.nl/home.php?artikel_id=3682